

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o oznakowaniu produktów wytworzonych bez wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowanych jako wolnych od organizmów genetycznie zmodyfikowanych.</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwo Zdrowia, Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Zbigniew Babalski</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Małgorzata Woźniak – naczelnik wydz. zasobów genowych i roślin genetycznie zmodyfikowanych Tel. 623 23 36; malgorzata.wozniak@minrol.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 19 marca 2018 r.</p> <p>Źródło: Strategia, inicjatywa własna</p> <p>Nr w wykazie prac: UD 100</p>
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Przepisy umożliwiające oznakowanie produktów wytworzonych bez wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowanych jako „wolne od GMO” będą instrumentem prawnym, który umożliwi producentom dobrowolne znakowanie produktów, które nie będą zawierać organizmów genetycznie zmodyfikowanych lub też w procesie ich wytwarzania nie były wykorzystywane organizmy genetycznie zmodyfikowane. Umożliwienie producentom znakowania produktów wytwarzanych w kraju jako „wolne od GMO” jest odpowiedzią na postulaty społeczeństwa domagającego się prawa wyboru oraz potrzebą wzmocnienia promocji polskich produktów, szczególnie artykułów rolno-spożywczych i produktów pochodzenia zwierzęcego, które są wytwarzane bez udziału organizmów genetycznie zmodyfikowanych, zaś ich produkcja opiera się np. o pasze produkowane z rodzimych źródeł białka roślinnego. Oznakowanie „wolne od GMO” jest narzędziem, które tym samym będzie wspierać budowanie bezpieczeństwa białkowego kraju, czyli produkcji rodzimych roślin białkowych, przeznaczonych na cele paszowe jako alternatywa dla importowanej genetycznie zmodyfikowanej śruty sojowej. Bezpieczeństwo żywnościowe w zakresie dostępności białka paszowego jest celem nadrzędnym polityki gospodarczej każdego kraju, stąd wymaga zapewnienia zróżnicowanych źródeł jego pozyskiwania. Działania służące budowaniu bezpieczeństwa białkowego kraju realizowane są od roku 2010 – poprzez dopłaty bezpośrednie do produkcji roślin białkowych oraz wieloletnie programy naukowo wdrożeniowe obejmujące sektory produkcji roślinnej, żywienia zwierząt gospodarskich oraz ekonomiki rynku roślin białkowych.

Zwiększenie powierzchni uprawy roślin strączkowych na nasiona w Polsce oraz wdrażanie postępu biologicznego w zakresie zwiększenia plonowania roślin strączkowych i poprawy wartości odżywczej nasion uważane jest za jedną z ważniejszych dróg prowadzących do zmniejszenia deficytu białka w Polsce. Ponadto, uzależnienie od importu oraz zmieniające się gusta konsumentów, poszukujących produktów krajowych wytwarzanych tradycyjnymi sposobami, oraz konsumentów wyraźnie wyrażających niechęć do stosowania produktów genetycznie zmodyfikowanych, zmuszają rząd do poszukiwania rozwiązań alternatywnych. Wysokobiałkowe gatunki rodzimych roślin strączkowych mogą być źródłem rozwiązania części problemów. Dla krajowej produkcji mięsa wieprzowego, drobiowego, jaj i mleka niezbędne są wysokobiałkowe składniki pasz w ilości około 2 mln t rocznie. Około 80% krajowego rocznego zapotrzebowania na białko pochodzi z importu osiągając wartość nawet do ok. 4 mld zł. w zależności od roku i cen na światowych rynkach. Rodzi to zagrożenie wynikające z dwu przyczyn:

- 1) głównymi eksporterami (72%) śruty sojowej są Argentyna, Brazylia i USA;
- 2) 45% światowej produkcji soi importują Chiny.

O światowym rynku śruty sojowej decydują 3-4 koncerny. Zwiększenie produkcji białka z rodzimych źródeł do 50% rocznego zapotrzebowania zapewni tzw. bezpieczeństwo białkowe kraju, dodatkowo pozwoli zaoszczędzić około 1,5 mld zł, a większy areał uprawy roślin strączkowych oraz produkcja pasz z rodzimych składników wykreują nowe miejsca pracy w rolnictwie, małych firmach paszowych i przetwórstwie. Ponadto, około 90% światowej produkcji śruty sojowej pochodzi z odmian genetycznie modyfikowanych, którym niechętna jest część konsumentów. Wyniki badania opinii publicznej pokazują, że 65% Polaków jest za

wprowadzeniem zakazu upraw GMO (badania CBOS Polacy o bezpieczeństwie żywności i GMO, Warszawa 2013) zaś 56,8% Polaków mając wybór, wybrałoby produkt pochodzący od zwierząt karmionych paszą bez GMO (badanie Millward Brown, Polacy o GMO, rok 2013). Krajowe źródła białka są wolne od GMO, co w powyższym kontekście jest ich zaletą. Jednym z wyników programu wieloletniego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na lata 2011- 2015 „Ulepszanie krajowych źródeł białka roślinnego ich produkcji, systemu obrotu i wykorzystania w paszach” pokazuje, że pasze oparte na bazie rodzimych źródeł białka są równie cenne od strony żywieniowej dla niektórych grup zwierząt monogastrycznych (drób oraz trzoda chlewna) jak pasze oparte na genetycznie zmodyfikowanej śrucie sojowej.

W tej sytuacji zachętą do stosowania pasz wyprodukowanych bez udziału genetycznie zmodyfikowanej soi może być dobrowolny system oznakowania produktów pochodzenia zwierzęcego od zwierząt i ze zwierząt karmionych paszami bez GMO jako produkty „wolne od GMO”. Takie znakowanie skierowane będzie do producentów i przetwórców żywności, producentów pasz, przedsiębiorstw handlowych funkcjonujących na rynku produktów rolno-spożywczych i będzie uzupełniało działania idące w kierunku intensyfikacji upraw rodzimych roślin białkowych na cele paszowe.

Analizując przepisy UE regulujące zasady znakowania produktów genetycznie zmodyfikowanych, produktów wyprodukowanych z GMO lub zawierających lub składających się z GMO należy zauważyć co następuje. Prawo UE nakłada bezwzględny obowiązek znakowania takich produktów jako produkty GMO jeśli zawierają 0,9% składnika genetycznie zmodyfikowanego w swoim składzie. Wyjątkiem są produkty, które zawierają GMO poniżej poziomu 0,9% pod warunkiem, że obecność GMO jest tam przypadkowa lub technicznie nieunikniona i producent jest w stanie to udowodnić – produkty te traktowane są wówczas, jak produkty konwencjonalne i nie muszą być znakowane. Dla konsumenta oznacza to zaoferowanie produktu uznanego jako konwencjonalny w sytuacji, kiedy może on zawierać nieznaczne ilości GMO w swoim składzie. Kolejną identyfikowaną i dyskutowaną kwestią jest też brak możliwości znakowania produktów pochodzących od zwierząt, które były żywione paszami GMO jako produkty GMO. W tej materii trwają wieloletnie dyskusje dotyczące umożliwienia znakowania produktów pochodzenia zwierzęcego (mięso, jaja, mleko) od zwierząt, które są żywione paszami GMO. Obowiązująca interpretacja przepisów w tym zakresie wyklucza taką możliwość gdyż zgodnie z badaniami naukowymi zmodyfikowane DNA nie przechodzi do organizmu zwierzęcego, tym samym produkt pochodzenia zwierzęcego nie jest GMO. Nie ma możliwości analitycznej kontroli takiego produktu i potwierdzenia w tkankach zwierzęcych modyfikacji genetycznych, które pochodzą z pasz, którymi zwierzęta były karmione. Nie zmienia to faktu, że konsumenci domagają się jednak informacji o sposobie żywienia zwierząt pomimo, że produkt końcowy typu jaja czy mięso nie zawiera GMO. Część państw UE wykorzystywała oba przywołane zagadnienia tj. wyłączenie z obowiązku znakowania produktów poniżej 0,9% GMO w składzie produktu oraz brak możliwości znakowania żywności pochodzenia zwierzęcego od zwierząt karmionych paszami GMO tworząc krajowe przepisy regulujące znakowanie „wolne od GMO” i wychodząc tym samym naprzeciw oczekiwaniom swoich konsumentów, którzy domagali się informacji o systemie wytwarzania danego produktu spożywczego oraz informacji, czy w procesie jego wytwarzania były wykorzystywane organizmy genetycznie zmodyfikowane czy nie. Tym samym można podsumować, że w obszarze GMO zharmonizowane są jedynie przepisy regulujące zasady znakowania produktów jako produkty GMO. Przepisy regulujące zasady znakowania produktów jako „wolne od GMO” są niezharmonizowane na poziomie Unii Europejskiej oraz różnią się na poziomach poszczególnych państw UE.

W Polsce odnotowuje się próby znakowania produktów jako „wolne od GMO” Producenci sporadycznie jednak znakują swoje produkty jako „wolne od GMO”, gdyż ten sposób znakowania bywa interpretowany jako niezgodny z prawem ale również nadużywany przez producentów do nieuczciwej reklamy i wyróżnienia produktu w sposób podkreślający jego szczególną właściwość, w sytuacji, kiedy tak oznakowany produkt takich właściwości nie ma. Zagadnienie znakowania „wolne od GMO” powinno być zatem uregulowane w odrębnych przepisach. Zmiana obowiązujących przepisów, które dotyczą produkcji i znakowania produktów spożywczych byłaby zbyt karkołomna ze względu na bardzo dużą liczbę aktów prawnych regulujących kwestie produkcji żywności i zasad jej znakowania jak też rozdrobnionego systemu nadzoru i kontroli w zakresie bezpieczeństwa żywności i nadzoru nad rynkiem środków spożywczych. .

Projekt ustawy o oznakowaniu produktów wytworzonych bez wykorzystania organizmów genetycznie zmodyfikowanych oraz o zmianie niektórych innych ustaw wpisuje się w Program Działań Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na lata 2015 – 2019, gdzie jednym z celów szczegółowych jest cel „02.04. Poprawa bezpieczeństwa żywności i jej jakości oraz rynkowe ukierunkowanie produkcji” oraz jest zgodny z Ramowym stanowiskiem rządu RP wzmacniając je w działaniach utrzymania Polski jako kraju wolnego od organizmów genetycznie zmodyfikowanych w ramach dostępnych możliwości prawnych. Znakowanie „wolne od GMO”

wpisuje się w realizowane przez resort rolnictwa działania mające na celu zwiększenie udziału białka roślinnego do produkcji pasz (programy wieloletnie 2011-2015 „Ulepszanie krajowych źródeł białka roślinnego, ich produkcji, systemu obrotu i wykorzystania w paszach” i 2016 -2020 „Zwiększenie wykorzystania krajowego białka paszowego dla produkcji wysokiej jakości produktów zwierzęcych w warunkach zrównoważonego rozwoju”) oraz dopłaty bezpośrednie do produkcji roślin białkowych.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Opracowanie nowej ustawy zapewni spójność i czytelność przedsięwzięcia. Ponieważ w prawie krajowym kwestie znakowania produktów uregulowane są w kilku ustawach, zaś nadzór nad produkcją żywności na różnym etapie jej wytwarzania, pakowania i dystrybucji powierzony jest kilku inspekcjom (Inspekcja Weterynaryjna, Inspekcja Handlowa, Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcja Sanitarna, Inspekcja Handlowa), zdecydowano, że przepisy dotyczące znakowania „wolne od GMO” będą uregulowane w odrębnej ustawie. Nadzór nad stosowaniem ww. oznakowania będzie powierzony Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcji Weterynaryjnej oraz Inspekcji Handlowej. Ze względu na potrzebę utworzenia jednolitego i rozpoznawalnego dla konsumenta oznakowania muszą być opracowane jednoznaczne przepisy prawne. Przepisy nowej ustawy zlikwidują dotychczasową niepewność prawną dla producentów, którzy mają wątpliwości, czy obecne prawo daje im gwarancję bezpiecznego znakowania produktów jako „wolne od GMO”, czy też użycie przez nich takiego znakowania będzie traktowane jako niezgodne z prawem.

Przewiduje się, że ustawa wejdzie w życie 1 stycznia 2019 r. Projekt wymaga notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Austria – problem uregulowany w odrębnej ustawie (dekret Ministra Zdrowia), szczegóły określające system znakowania zostały wpisane do Austriackiego Kodeksu Żywnościowego. Zakres regulacji obejmuje wszystkie produkty żywnościowe, które są produkowane bez użycia GMO i jako takie mogą być reklamowane. Produkty oznakowane są jako "wolny od GM" lub podobne, np. "wyprodukowane bez inżynierii genetycznej". Z produkcji wolnej od GMO wykluczone są produkty GMO (zawierające poniżej 0,9% GMO) lub produkty wytworzone z użyciem GMO. W procesie produkcji GMO nie mogą być wykorzystane jako żywność i pasza jak również jako substancje wspomagające przetwarzanie żywności, środki ochrony roślin, nawozy, ulepszacze gleby, nasiona i wegetatywny materiał rozmnożeniowy, oraz mikroorganizmy. Wyjątkowo GMO dopuszczone jest do wykorzystania jako produkt z zakresu medycyny weterynaryjnej. Producent ma obowiązek przesłania procesu produkcji, szczególnie udowodnienia, że surowce pochodzące od osób trzecich nie zawierają GMO. Z obowiązków takich wyłączone są procesy produkcyjne, w których nie stosuje się metod GMO (minerale, chemiczne składniki środków ochrony roślin). Gospodarstwa i przedsiębiorstwa wytwarzające produkty w systemie „wolne od GMO” muszą być prowadzone zgodnie z regułami produkcji non GMO (np. mogą zostać wydzielone działy produkcyjne), aby produkcja non GMO została oddzielona w czasie i przestrzeni od produkcji konwencjonalnej.

Dla produkcji żywności obowiązują określone wymagania: składniki roślinne stosuje się tylko wtedy, gdy są one wolne od GMO i nie ma ryzyka wystąpienia GMO w plonie. składniki zwierzęce stosuje się tylko od zwierząt pochodzenia non GMO, wyhodowanych przy użyciu metod żywienia określonych w oddzielnych przepisach. Wyjątki dotyczą stosowania substancji, które nie są możliwe do uzyskania w odpowiedniej jakości – inaczej niż tylko w postaci GMO, a ich użycie jest konieczne ze względu na dobrostan zwierząt, wymogi prawne lub produkcja żywności nie jest bez nich możliwa.

Zezwolenie na ich użycie następuje w drodze decyzji Komitetu ds. Kodeksu Żywnościowego wspieranego przez grupę ekspertów. Kontrola produkcji „wolnej od GMO” opiera się na śledzeniu procesu wytwarzania produktu i towarzyszącej dokumentacji. Bazą kontroli jest samokontrola przedsiębiorców, ale również kontrola w oparciu o analizę ryzyka prowadzona przez akredytowane zewnętrzne firmy kontrolne. Jeśli metodami analitycznymi zostanie potwierdzona obecność GMO w produktach, kontroli poddana jest skuteczność metod zastosowanych w procesie produkcji.

Dla żywności na etykiecie może być stosowane określenie wybrane przez producenta. Dla paszy stosowane jest brzmienie: „Odpowiednie do produkcji żywności bez GMO”. Etykieta musi zawierać informacje o prowadzonym dla produktu systemie kontroli oraz wskazywać podstawę prawną. Zabronione jest stosowanie etykiet wprowadzających w błąd. Nie ma jednego określonego wzoru logo.

Niemcy: problem jest uregulowany jako część prawa federalnego (ustawa o inżynierii genetycznej) (§3a do §7). Znakowanie obejmuje wszystkie produkty, które mogą być oznaczone i reklamowane jako produkty wytworzone bez udziału inżynierii genetycznej (nie tylko bez GMO, ale również bez technik, w których wykorzystywane są GMO np.

fermentacja). Jedyna możliwa do zastosowania etykieta to „ohne Gentechnik”. Wyłączeniu podlegają produkty ekologiczne wprowadzane do obrotu i znakowane na podstawie rozporządzenie UE w sprawie rolnictwa ekologicznego (Rozporządzenie (WE) nr 834/2007). Do produkcji żywności lub paszy która będzie oznakowana jako wolna od GMO nie mogą być używane jakiegokolwiek dodatki, które są oznakowane na podstawie Rozporządzenie (WE) nr 1829/2003 oraz

1830/2003 jako GMO. Nie mogą być również używane składniki, które zgodnie z rozporządzeniem 1829/2003 są zwolnione z obowiązku etykietowania z powodu zawartość GMO poniżej 0,9% lub też kiedy zawartość jest technicznie nieunikniona. Wyjątkiem są jedynie produkty z zakresu medycyny weterynaryjnej. W przypadku żywności lub żywności pochodzenia zwierzęcego, zwierzęta od których żywność pochodzi nie mogą być GMO oraz nie mogą być karmione paszami, które wymagają oznakowania zgodnie z Rozporządzeniem (WE) nr 1829/2003 oraz 1830/2003. Zgodnie z przepisami rozporządzenia dotyczącego rolnictwa ekologicznego (rozporządzenie(WE) 834/2007) odstępstwa możliwe są jedynie na drodze decyzji Komisji Europejskiej. Zwolnienia są możliwe jedynie dla żywności i paszy, dodatków i substancji pomocniczych w przetwórstwie, aromatów, wody, soli, preparatów i mikroorganizmów i enzymów, witamin i aminokwasów, jeśli ich stosowanie jest konieczne, a nie są one dostępne na rynku w innych formach niż wyprodukowane z GMO. Kontrola opiera się na śledzeniu procesu wytwarzania produktu i towarzyszącej dokumentacji. Podstawą jest samokontrola. Nie ustalono zasad odrębnej urzędowej kontroli. Za błędne oznakowanie przewidziane są kary, oraz kara więzienia do jednego roku za niezgodne z prawem wprowadzenie do obrotu produktów (podstawą jest prawo żywnościowe stosowane na poziomie landów).

Francja: problem jest uregulowany w odrębnej ustawie (dekret Ministra Ekonomii, Finansów i Przemysłu).

Nowa ustawa obowiązuje od 1 lipca 2012, wcześniej znakowanie oparte było głównie o inicjatywę przemysłu żywnościowego i koncernów handlowych (np. Carrefour). Informacja o produkcie „wolnym od GMO” może być wykorzystywana w reklamie, etykietowaniu i dokumentacji dotyczącej procesu produkcji i wytwarzania żywności zakwalifikowanej jako "wolna od GMO". Wartości smakowe, żywieniowe, zdrowotne oraz środowiskowe nie są brane pod uwagę jako kryterium produkcji, co można dalej wykorzystywać w reklamach. W produkcji „wolnej od GMO” możliwe jest użycie składników niemodyfikowanych genetycznie lub wyprodukowanych z surowców zawierających poniżej 0,1% GMO, pod warunkiem, że obecność składnika jest technicznie nieunikniona. Następujące substancje nie są dozwolone do stosowania: substancje wspomagające przetwarzanie żywności, dodatki i aromaty (nośniki smakowe).

Producenci wytwarzający produkty wolne od GMO zobowiązani są do prowadzenia oddzielnej produkcji w celu uniknięcia zanieczyszczenia. Zwierzęta jak również pasza dla nich powinny być utrzymywane w osobnych budynkach. Jeśli w trakcie procesu wytwarzania zostały zachowane wszelkie środki ostrożności w celu uniknięcia śladowego zanieczyszczenia GMO, ewentualną obecność GMO uważa się za przypadkową lub technicznie nieuniknioną.

W przypadku składników pochodzenia zwierzęcego, wytworzonych w rolnictwie ekologicznym, termin „non GMO” może być stosowany, ale dodać trzeba sformułowanie „zgodnie z przepisami/ rozporządzeniem dotyczącym rolnictwa ekologicznego 834/2007”. W sytuacji, kiedy środki wspomagające przetwarzanie żywności, dodatki lub aromaty nie mają na rynku swoich odpowiedników innych niż te wyprodukowane na bazie GMO, mogą być one zastosowane. Lista takich substancji jest wydana przez KE jako załącznik do rozporządzenia dotyczącego rolnictwa ekologicznego lub przez odpowiedni resort we Francji. Na potrzeby kontroli, dokumentacja dotycząca procesu produkcji powinna być przechowywana przez 5 lat w celu udokumentowania zgodności znakowania z procedurami. Również w pszczelarstwie istnieje konieczność przechowywania przez 5 lat dokumentacji potwierdzającej lokalizację pasiek. W znakowaniu używane są słowa „sans OGM” (bez GMO). Dla żywności opakowanej oznakowanie może być umieszczone na liście składników lub bezpośrednio na opakowaniu. W przypadku produktów nieopakowanych oznakowanie musi być umieszczone na każdej partii towaru. Dla żywności złożonej z kilku składników oznakowanie powinno być umieszczone w najbardziej widocznym miejscu składnika, który stanowi co najmniej 95% masy środka spożywczego.

Używanie etykiety sans OGM jest niedozwolone dla produktów wytworzonych z roślin, dla których nie ma wprowadzonych do obrotu gatunków GMO (np. pszenica, jabłka, marchew).

We wszystkich wskazanych państwach ze względu na braki dostępności na rynku UE wystarczających ilości wartościowego białka roślinnego do produkcji pasz, poza białkiem sojowym, dla poszczególnych grup zwierząt (drób, trzoda chlewna, bydło) jak też dla odpowiednich okresów wiekowych zwierząt zostały określone okresy karencji żywieniowej bez GMO, po zastosowaniu których produkcja zwierzęca może zostać uznana jako „wolna od GMO”.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Przetwórcy zajmujący się wytwarzaniem produktów żywnościowych	Ok. 13,8 tys. podmiotów wytwarzających produkty spożywcze	GUS	Bezpośrednie
Producenci rolni sprzedający surowce rolne	850 tys. gospodarstw	GUS	Bezpośrednie

konsumenci żywności	Ludność kraju 38 479 tys. osób (w 2015 r.)	GUS	Pośrednie
duże, średnie i małe wytwórnie pasz	W 2014 r. duże – 5, średnie - 34, małe- 79, razem 118	Efekty realizacji obszaru 5 pn. „Ekonomiczne uwarunkowania rozwoju produkcji, infrastruktury rynku i systemu obrotu, a także opłacalności wykorzystania roślin strączkowych na cele paszowe w Polsce” w ramach programu wieloletniego na lata 2011-2015 pn. „Ulepszanie krajowych źródeł białka roślinnego, ich produkcji, systemu obrotu i wykorzystania w paszach”	Bezpośrednie
rolnicy i producenci rolni produkujący nasiona rodzimych roślin strączkowych na cele paszowe	Ok. 200 tys. gospodarstw. O przyznanie wsparcia do upraw wysokobiałkowych za 2015 r. wnioskowało ok. 233 tys. rolników, tj. ok. 17% wszystkich rolników ubiegających się o płatności bezpośrednie.	MRiRW na podstawie danych z ARiMR,	bezpośrednie
Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych	17 organów	przepisy ustawy z dnia 21 grudnia 2000r. o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz.U. z 2016 poz. 1604 z późn. zm.)	Bezpośrednie
Inspekcja Weterynaryjna	322 organy	przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1077, z późn. zm.)	Bezpośrednie

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Konsultacje społeczne projektu odbyły się w dniach 5 maja – 6 czerwca 2017 r. Projekt ustawy został zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny oraz w Biuletynie Informacji Publicznej MRiRW. Informacja o rozpoczęciu konsultacji publicznych została umieszczona w komunikacie na stronie www.minrol.gov.pl oraz pojawiła się w mediach publicznych (radio i telewizja) w ogłoszeniach podczas serwisów informacyjnych, na paskach informacyjnych w telewizyjnych programach informacyjnych. O opinię Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi poprosił 143 podmioty w tym producenci produktów rolnych i spożywczych, organizacje konsumenckie, organizacje ekologiczne, organizacje i związki sektora rolno-spożywczego, handlu, sieci handlowe oraz inne o charakterze gospodarczym. W wyznaczonym na konsultacje terminie opinię przedstawiło 19 podmiotów, pojedyncze stanowiska wpływały jeszcze do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi w okresie wakacyjnym tj. lipiec i sierpień 2017 r. Ponadto, blisko 100 osób prywatnych umieściło swoje poparcie dla projektu i działań Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na portalu RCL w zakładce rządowy proces legislacyjny przypisanej temu projektowi.

Dwie kierunkowe uwagi, zgłoszone podczas konsultacji publicznych koncentrują się wokół głównych założeń ustawy, dotyczących znakowania wyłącznie tych produktów, które posiadają swoje odpowiedniki GMO oraz możliwości znakowania produktów pochodzenia zwierzęcego.

Organizacje konsumenckie, zwróciły uwagę na fakt bardzo niskiej świadomości społecznej dotyczącej GMO. Ich zdaniem ograniczenie znakowania „wolne od GMO” do tych produktów, które posiadają odpowiedniki GMO, będzie sugerować konsumentom, że wszystkie artykuły pozbawiane tego oznaczenia, zawierają GMO, co w rzeczywistości nie ma miejsca.

Organizacje skupiające producentów żywności uzyskanej od zwierząt i ze zwierząt, zgłosiły wątpliwość, co do możliwości znakowania tych produktów znakiem wolne od GMO, jako, że produkty te nie zawierają w sobie GMO, co udowodnione jest naukowo. Znakowanie części artykułów pochodzenia zwierzęcego znakiem „wolne od GMO” grozi, zdaniem producentów, zakłóceniem konkurencji na rynku tych artykułów.

Wiele organizacji widzi potrzebę wprowadzenia jednolitego znaku „wolne od GMO”, co podniosłoby rozpoznawalność tych produktów. Kolejną uwagą jest, często podnoszona, wątpliwość, co do braku jednoznacznie określonego progu dopuszczalnej zawartości GMO, który w opinii części organizacji powinien zostać określony na poziomie zawartości GMO do 0,9%, natomiast poziom zerowej tolerancji dla GMO jest niemożliwy do uzyskania. Do uwag szczegółowych zaliczyć można kwestię doprecyzowania oznakowania produktów wieloskładnikowych oraz produktów importowanych do Polski oznakowanych jako wolne od GMO w krajach ich wytworzenia, zgodnie z prawem tych krajów. Zauważono również konieczność uściślenia, jaka dokumentacja będzie wymagana na potwierdzenie braku GMO. Zaproponowano

również aby, zadania związane z nadzorem nad systemem znakowania przekazać w ręce jednostek certyfikujących, zamiast inspekcjom państwowym. Z uwagi na zakres zmian wprowadzonych do projektu na skutek przeprowadzonych konsultacji projekt wymaga ponownej tury konsultacji i uzgodnień.

Szczegółowe omówienie wyników konsultacji publicznych zostało umieszczone w Raporcie z konsultacji publicznych.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	8,307	9,818	9,818	9,818	9,818	9,818	9,818	9,818	9,818	9,818	9,818	106,487
budżet państwa	0,633	0,748	0,748	0,748	0,748	0,748	0,748	0,748	0,748	0,748	0,748	8,113
JST	0,608	0,719	0,719	0,719	0,719	0,719	0,719	0,719	0,719	0,719	0,719	7,798
ZUS	5,329	6,298	6,298	6,298	6,298	6,298	6,298	6,298	6,298	6,298	6,298	68,309
NFZ	1,319	1,559	1,559	1,559	1,559	1,559	1,559	1,559	1,559	1,559	1,559	16,909
FP	0,418	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	5,358
Wydatki ogółem	24,409	28,324	28,324	28,324	28,324	28,324	28,324	28,324	28,324	28,324	28,324	307,649
budżet państwa	24,409	28,324	28,324	28,324	28,324	28,324	28,324	28,324	28,324	28,324	28,324	307,649
JST	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
ZUS	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NFZ	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
FP	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Saldo ogółem (dochody – wydatki)	-16,102	-18,506	-18,506	-18,506	-18,506	-18,506	-18,506	-18,506	-18,506	-18,506	-18,506	-201,162
budżet państwa	-23,776	-27,576	-27,576	-27,576	-27,576	-27,576	-27,576	-27,576	-27,576	-27,576	-27,576	-299,536
JST	0,608	0,719	0,719	0,719	0,719	0,719	0,719	0,719	0,719	0,719	0,719	7,798
ZUS	5,329	6,298	6,298	6,298	6,298	6,298	6,298	6,298	6,298	6,298	6,298	68,309
NFZ	1,319	1,559	1,559	1,559	1,559	1,559	1,559	1,559	1,559	1,559	1,559	16,909
FP	0,418	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	0,494	5,358

Źródła finansowania	<p>Projektowana zmiana będzie wiązała się z koniecznością zwiększenia środków budżetowych określonych w corocznych ustawach budżetowych:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w części 85 – budżety wojewodów w kwocie 23,564 mln zł w roku 2019 oraz w kwocie 27,422 mln zł w latach kolejnych z przeznaczeniem na: <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie zatrudnienia w powiatowych i wojewódzkich inspektoratach weterynarii oraz na przeprowadzanie badań laboratoryjnych Inspekcji Weterynaryjnej (zakłady higieny weterynaryjnej) – w roku 2019 - 21 751 tys. zł i corocznie w latach kolejnych 25 296 tys. zł – zwiększenie zatrudnienia w wojewódzkich inspektoratach jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych – w roku 2019 – 1 813 tys. zł i corocznie w latach kolejnych 2 126 tys. zł
---------------------	---

- 2) w części 32 – rolnictwo, w kwocie 0,093 mln zł w roku 2019 oraz w kwocie 0,109 mln zł w latach kolejnych, z przeznaczeniem na zwiększenie zatrudnienia w Głównym Inspektoracie Weterynarii – w roku 2019 - 93 tys. zł i corocznie w latach kolejnych 109 tys. zł
- 3) w części 35 – rynki rolne, w kwocie 0,752 mln zł w roku 2019 oraz w kwocie 0,793 mln zł w latach kolejnych, z przeznaczeniem na zwiększenie zatrudnienia w Głównym Inspektoracie Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz na przeprowadzanie badań laboratoryjnych – w roku 2019 - 752 tys. zł i corocznie w latach kolejnych 793 tys. zł

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Zarówno w odniesieniu do Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno- Spożywczych jak i Inspekcji Weterynaryjnej należy podkreślić, że nowe kompetencje wymagają zapewnienia dotychczasowych etatów w poszczególnych jednostkach terenowych. Elementem kontroli dopuszczalności stosowania oznakowania „wolne od GMO” będą także badania laboratoryjne prowadzone przez obydwie inspekcje.

Do obliczeń przyjęto następujące założenia:

Stanowisko	Liczba etatów	Średnie wynagrodzenie brutto w zł	Koszt utrzymania stanowiska w zł
Etat w wojewódzkim inspektoracie IHARS	32	3 885,00	505
Etaty w laboratorium GJIHARS (2) oraz w GI (1)	3	4 805,00	1 900
Etat w powiatowym inspektoracie weterynaryjnym	305	4 372,91	568
Etat w wojewódzkim inspektoracie weterynaryjnym	16	4 528,38	589
Etat w GIW	1	6 374,42	829

Wynagrodzenie brutto określono na podstawie sprawozdań Rb-70 (IW) za rok 2016 lub na podstawie Sprawozdania Szefa Służby Cywilnej za 2016 rok, załącznik nr 1 *Zatrudnienie i wynagrodzenia w służbie cywilnej w 2016 r.*

Za rok 2019 naliczono wynagrodzenia dla 11 miesięcy pracy (zakładając, że ustawa przyjęta zostanie 1 stycznia 2019, a wejdzie w życie po 30 dniach). Dla roku 2019 nie naliczono dodatkowego wynagrodzenia rocznego. W kolejnych 10 latach obowiązywania projektu zakładano wypłatę wynagrodzeń za 12 miesięcy pracy oraz wypłatę dodatkowego wynagrodzenia rocznego.

1. Koszty Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Koszty wiązałyby się z koniecznością zwiększenia zatrudnienia w wojewódzkich inspektoratach JHARS (32 etaty) oraz w Głównym Inspektoracie JHARS (2 etaty dla pracowników laboratoriów podległych Głównemu Inspektoratowi oraz 1 etat pracownika biurowego w Głównym Inspektoracie), tj. 35 etatów (uwzględniając dodatkowe wynagrodzenie roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej naliczane od roku 2020), których łączny koszt roczny wynosi w roku 2019 – 2 065 tys. zł oraz 2 419 tys. zł w kolejnych latach. W celu zapewnienia właściwej realizacji zadań przez IJHARS w ramach nadzoru nad podmiotami, które wprowadzają do obrotu artykuły rolno-spożywcze z oznakowaniem „wolne od GMO”, konieczne jest zagwarantowanie odpowiednich środków materialnych i osobowych dla tej Inspekcji. Należy uwzględnić, że potencjalnie większość podmiotów działających na rynku spożywczym (zarówno przetwórców żywności, jak i rolników) może być zainteresowana stosowaniem takiego oznakowania. Będzie to wiązało się z tym, że również podczas większości kontroli przeprowadzanych przez IJHARS (w 2015 r. ponad 22 000 kontroli na rynku krajowym) będzie weryfikowana dopuszczalność oznakowania „wolne od GMO”). Uzasadnia to konieczność zwiększenia liczby pracowników bezpośrednio realizujących kontrole o 2 w każdym wojewódzkim inspektoracie, tj. łącznie o 32 etaty.

Baza laboratoryjna IJHARS jest wprawdzie przygotowana do wykonywania ww. badań i nie jest konieczne ponoszenie żadnych dodatkowych kosztów w celu jej dostosowania do realizacji dodatkowego zadania. Należy jednak mieć na uwadze, że wykonanie jednego ww. badania przez laboratoria Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno Spożywczych wiąże się z kosztem ok. 500 zł (koszt w laboratoriach komercyjnych to ponad 800 zł). Przy założeniu, że rocznie badanych byłoby 1000 próbek pobranych w toku kontroli, roczne koszty takich badań wyniosą ok. **500 000 zł.**

Koszty IJHARS (w tys. zł)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	razem
2 565	2 919	2 919	2 919	2 919	2 919	2 919	2 919	2 919	2 919	2 919	31 755

2. Koszty Inspekcji Weterynaryjnej.

Koszty wiązałyby się z koniecznością zwiększenia z koniecznością zwiększenia zatrudnienia w powiatowych inspektoratach weterynarii (305 etatów), wojewódzkich inspektoratach weterynarii (16 etatów) oraz w Głównym Inspektoracie Weterynarii (1 etat), tj. 322 etaty (uwzględniając dodatkowe wynagrodzenie roczne dla pracowników sfery budżetowej naliczane od roku 2020), których łączny koszt wynosi w roku 2019 – **20 594 tys. zł** oraz **24 155 tys. zł** w kolejnych latach. W celu zapewnienia realizacji zadań przez Inspekcję Weterynaryjną w ramach nadzoru nad podmiotami, które wytwarzają, prowadzą obrót oraz stosują w żywieniu zwierząt pasze bez GMO, z których to zwierząt pochodzą lub od których pochodzą artykuły rolno-spożywcze z oznakowaniem „wolne od GMO”, również konieczne jest zagwarantowanie odpowiednich środków materialnych i osobowych dla tej Inspekcji. W przypadku konieczności weryfikacji oświadczenia „wolne od GMO” w odniesieniu do produktów rolno-spożywczych pochodzenia zwierzęcego, niezbędne będzie ustalenie czy jego producent wypełnił wymogi ustawy tj. czy można prześledzić proces żywienia zwierząt z i od których uzyskano te produkty. Oprócz samego ustalenia możliwości śledzenia procesu żywienia koniecznym będzie również ustalenie czy w żywieniu tych zwierząt nie stosowano surowców GMO. Na poziomie zakładu produkcyjnego (spożywczego) zaś niezbędne będzie przeprowadzenie identyfikowalności tego produktu przez organy Inspekcji Weterynaryjnej, aby dotrzeć do właściwego/ych hodowcy/ów. Na poziomie wytwórni pasz dostarczających swoje produkty do takich gospodarstw oprócz identyfikowalności paszy należałoby ustalić pochodzenia składników paszy i uzyskać dowody wskazujące na nieobecność GMO w ich składzie.

W przypadku założenia, że rocznie pobieranych w toku kontroli przez IJHARS byłoby 1000 próbek, zakładając, że w 50% przypadków potwierdzono by stosowanie GMO wbrew deklaracji oraz przy założeniu, że średnio przy żywieniu ww. zwierząt stosowano pasze pochodzące od 5 różnych podmiotów wówczas kontrolami Inspekcji Weterynaryjnej, poza dotychczasowym zakresem, objęte byłoby 2500 podmiotów. Należy jednocześnie wskazać, że w większości przypadków nie byłyby to kontrole planowe uzupełniające kontrole dotychczasowe, jak w przypadku IJHARS, lecz kontrole doraźne, przeprowadzane tylko wyłącznie w związku z podejrzeniem stosowania w żywieniu zwierząt pasz zawierających GMO wbrew oświadczeniu. Zadania kontrolne Inspekcji Weterynaryjnej, powierzone jej w projekcie ustawy wykraczają poza wachlarz aktualnie wykonywanych zadań i jak opisano – przewiduje się, że nowa regulacja będzie wymagała intensywnych i szeroko zakrojonych działań w celu wykluczenia nieprawidłowości w systemie znakowania „wolne od GMO”.

Elementem ww. kontroli będą także badania laboratoryjne prowadzone przez Inspekcję Weterynaryjną. Baza laboratoryjna Inspekcji jest wprawdzie przygotowana do wykonywania ww. badań i nie jest konieczne ponoszenie żadnych dodatkowych kosztów w celu jej dostosowania do realizacji dodatkowego zadania. Należy jednak mieć na uwadze, że wykonanie jednego ww. badania przez laboratoria Inspekcji, podobnie jak w przypadku laboratorium IJHARS wiąże się z kosztem ok. 500 zł. Przy założeniu, że rocznie badanych byłoby 2500 próbek pobranych w toku kontroli, roczne koszty takich badań wyniosą ok. **1 250 000 zł.**

Koszty IW (w tys. zł)

2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	razem

21 844	25 405	25 405	25 405	25 405	25 405	25 405	25 405	25 405	25 405	25 405	25 405	275 894																								
<p>Łączne roczne koszty związane z realizacją nadzoru nad oznakowaniem „wolne od GMO” wyniosą zatem w roku 2019 24 409 tys. zł, na co składa się kwota 22 659 tys. zł wynikająca z konieczności utworzenia 357 dodatkowych etatów oraz 1 750 tys. zł wynikająca z konieczności zapewnienia środków na wykonywanie dodatkowych badań laboratoryjnych oraz w kolejnych latach 28 324 tys. zł z czego 26 574 tys. zł na wynagrodzenia oraz 1 750 tys. na prowadzenia badań laboratoryjnych.</p> <p>Łączne koszty (w tys. zł)</p> <table border="1"> <tr> <td>2019</td> <td>2020</td> <td>2021</td> <td>2022</td> <td>2023</td> <td>2024</td> <td>2025</td> <td>2026</td> <td>2027</td> <td>2028</td> <td>2029</td> <td>razem</td> </tr> <tr> <td>24 409</td> <td>28 324</td> <td>28 324</td> <td>28 324</td> <td>28 324</td> <td>28 324</td> <td>28 324</td> <td>28 324</td> <td>28 324</td> <td>28 324</td> <td>28 324</td> <td>307 649</td> </tr> </table>													2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	razem	24 409	28 324	28 324	28 324	28 324	28 324	28 324	28 324	28 324	28 324	28 324	307 649
2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	razem																									
24 409	28 324	28 324	28 324	28 324	28 324	28 324	28 324	28 324	28 324	28 324	307 649																									

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)	
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa								
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw								
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	12,093	14,292	14,292	14,292	14,292	14,292	155,013	
	(dodaj/usuń)								
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa								
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw								
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe								
	(dodaj/usuń)								
Niemierzalne	duże przedsiębiorstwa	Stworzenie możliwości promocji produktów wytworzonych bez użycia GMO, skrócenie łańcuchów produkcyjnych oraz promocja żywności na rynku lokalnym, krajowym ale również europejskim. Projekt wzmocni realizację budowania wizerunku Polski jako kraju „wolnego od GMO”, będzie działał na korzyść podnoszenia jakości produktów żywnościowych i utrwalania marki polskiego produktu.							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw								
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe								
	(dodaj/usuń)								
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Jako wpływ na rodzinę w ujęciu pieniężnym wykazano sumę wynagrodzeń netto dla pracowników na etatach planowanych do utworzenia w związku z wejściem w życie ustawy.								

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

X nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwrotnej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy

☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:		☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.		☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
Komentarz:			
9. Wpływ na rynek pracy			
10. Wpływ na pozostałe obszary			
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:		☐ demografia ☐ mienie państwowe	
		☐ informatyzacja ☐ zdrowie	
Omówienie wpływu			
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego			
Planuje się, że projektowana ustawa wejdzie w życie 1 stycznia 2019 r.			
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?			
<p>Przeгляд kosztów i korzyści może być oszacowany po roku od wejścia w życie ustawy. Możliwe do oceny wówczas będzie na ile lokalne struktury zainteresowały się sprzedażą i promowaniem produktów z wykorzystaniem oznakowania „wolne od GMO” lub „wyprodukowane bez udziału GMO”, czy wydzielone/ lub stworzone zostały linie do produkcji pasz.</p> <p>Planowane mierniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba wytwórni pasz produkujących pasze na bazie białka bez GMO, - liczba gospodarstw produkujących nasiona roślin strączkowych na cele paszowe, - liczba producentów żywności, którzy wprowadzą oznakowanie „wolne od GMO” - udział na rynku produktów wytworzonych w Polsce oznakowanych jako „wolne od GMO” 			
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)			